

Översikt över förvaltningen av fria produkter

Utbildning: Förvaltning av en fri produkt

1

Video

Innehåll

- Vad är en fri produkt?
- Gemensam utveckling
- Vad är öppna gränssnitt?
- Vem äger programvaran?
- Vad är förvaltning av fria produkter?
- Vad innebär förvaltning av fria produkter inom den offentliga sektorn?
- Hur ser en modell för förvaltning av fria produkter ut?

Vad är en fri produkt?

- Med *fria produkter* kan vi utveckla och distribuera *programvara* som *öppen källkod* och dela information genom *öppna gränssnitt*.

...och fri programvara?

- En *fri programvara* (öppen källkod, open source software) kan användaren (t.ex. en kommun) använda fritt, kopiera och ändra – utan att behöva speciella licenser eller betala licensavgifter. Kommunen är inte bunden till en viss programvaruleverantör och kan fortsätta använda programvaran även om leverantören byts.

Vad är öppna gränssnitt?

- Ett gränssnitt (application programming interface, **API**) är ett sätt att överföra information från ett system till ett annat på ett strukturerat sätt.
- Oftast sker överföringar åt ett håll, men inget hindrar att system kan dela information åt båda hållen.
- Ett gränssnitt kan vara öppet eller slutet till olika grad.
- För att ett gränssnitt skall vara öppet krävs att det
  1. har öppen dokumentation
  2. är tillåtet att använda fritt
  3. är möjligt att testa

Gemensam utveckling

- Det är också möjligt att utveckla en produkt i samarbete med andra organisationer, *utan* att produkten är fri för alla att använda.
- I detta fall ägs produkten av flera organisationer och det behövs en modell för att gemensamt förvalta produkten.
- I detta fallet förlorar man en del av fördelarna som kommer med användningen av fria produkter.

Vad är produktförvaltning?

- Förvaltningen av en produkt avser *åtgärder* som tillåter att man på ett kontrollerat sätt *utvecklar och förvaltar* t.ex. en programvara under hela dess livscykel.
- Det handlar till exempel om insamling av utvecklingsbehov hos användare, utveckling av nya versioner av produkten, säkerställande av den senaste tekniken samt underhållstjänster.
- Genom bra produktförvaltning kan man försäkra att produkten förblir på marknaden och att den svarar på de behov som användarna har
- Produktförvaltningen är en grundläggande förutsättning för produktens existens oberoende om det handlar om en öppen eller en sluten produkt.

Vem äger programvaran?

- 1. Programvaruleverantören äger programvaran**
  - Traditionella sättet att använda programvara
  - Leverantören bestämmer hur programvaran används, utvecklas och om den avvecklas. Kommunen köper en licens.
- 2. Beställaren (t.ex. kommunen) äger programvaran**
  - Kommunen bestämmer hur programvaran används, utvecklas och om den avvecklas.
  - Kommunen kan t.ex. ge rätt åt andra kommuner att använda.
- 3. Ingen äger programvaran – fri programvara**
  - Alla aktörer bestämmer hur programvaran används av dem själva, utvecklingen av den gemensamma programvaran styrs av gemensamma beslut.

Vad innebär det att leverantören äger produkten?

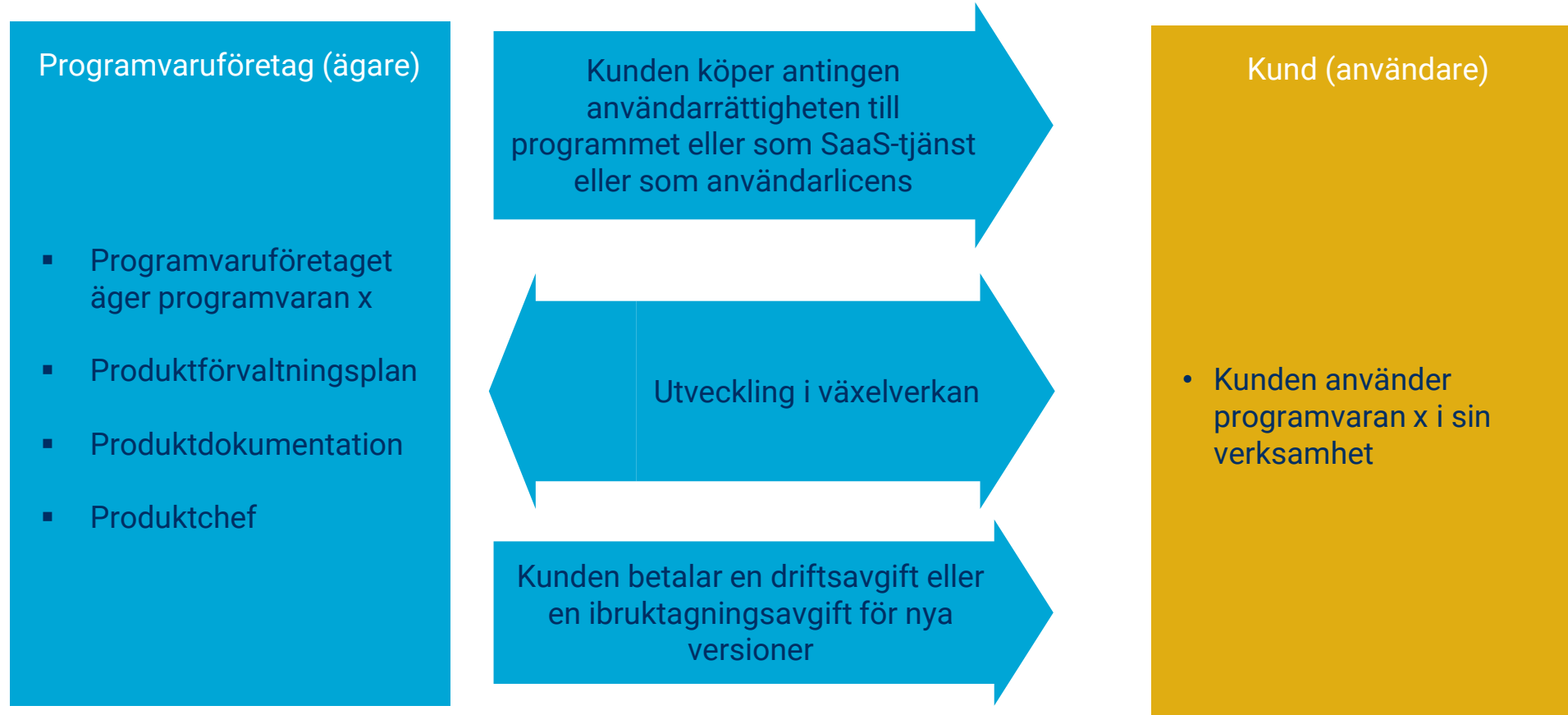
- Detta har varit den traditionella användningsmodellen för programvaror.
- Kunden köper *rätten att använda* programvaran och leverantören svarar för utvecklingen av programvaran.

Förvaltningen av programvara är viktigt för företag inom programvarubranschen

- Om förvaltningen av en programvaruprodukt är undermålig utvecklas inte produkten så att den tillgodoser kundernas och marknadens behov och försvinner från marknaden.
- En högklassig produktförvaltning är en grundläggande förutsättning för ett programvaruföretags framgång.

Verksamhetsmiljön för programvara som ägs av leverantören

Vad innebär det att beställaren äger produkten?

- Bland annat dessa argument används av programvaruanvändare (t.ex. kommuner) för varför leverantörer inte borde äga programvaran:
  - man undviker leverantörsfällor,
  - man får till stånd bättre styrning och snabbare utveckling,
  - man kan bättre dela utvecklingskostnader bland olika aktörer och
  - undvika för höga underhållskostnader osv.

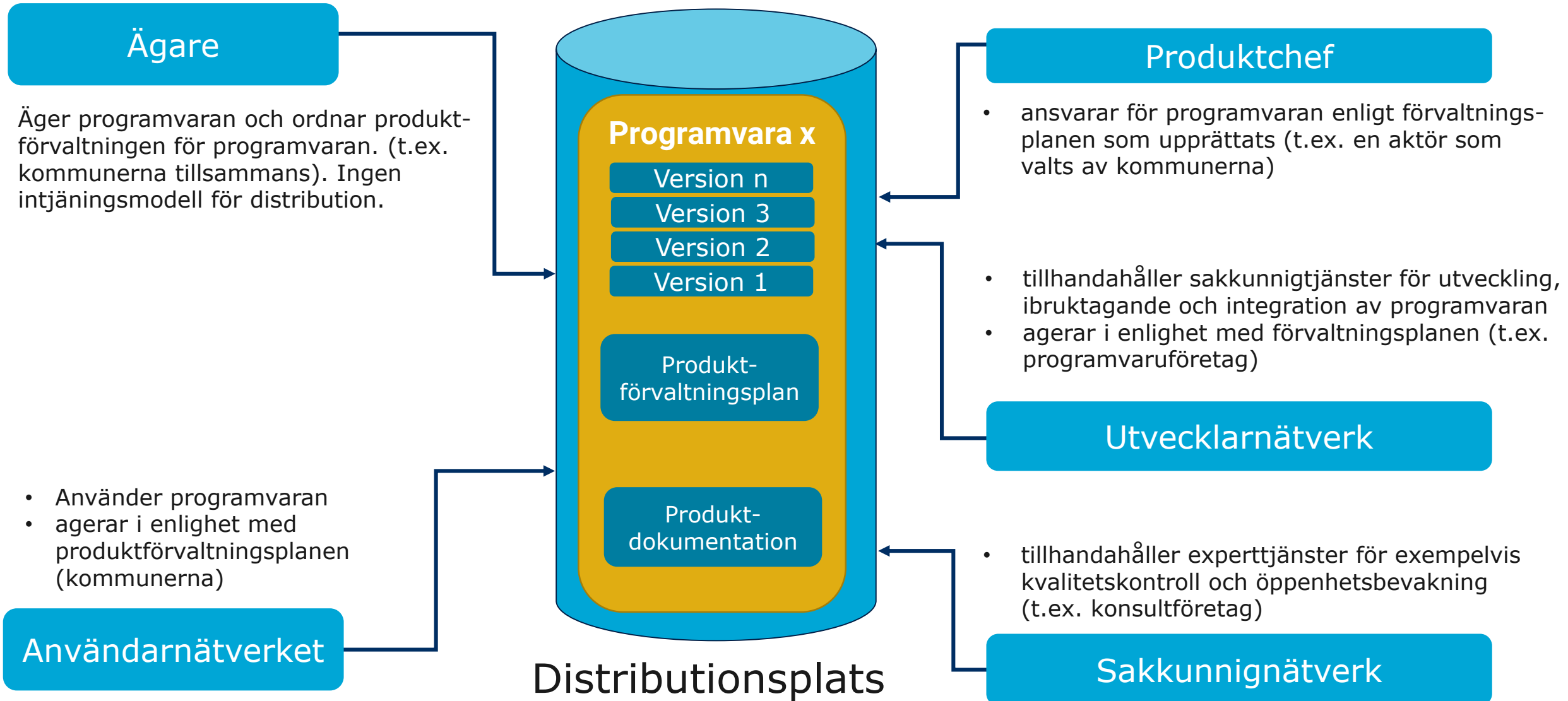
Produkten måste fortfarande förvaltas!

- Det är viktigt att komma ihåg att när beställaren äger programvaran måste organisationen också ordna sin egen produktförvaltning, annars
  - utvecklas inte produkten så att den tillgodoser användarnas behov,
  - sprids inte produkten, eftersom ingen vågar ta i bruk programvaran om man inte känner till dess livscykel,
  - görs inga kostnadsbesparingar, utan i värsta fall finansierar varje kommun samma egenskaper flera gånger,
  - hamnar man i en leverantörsfälla, eftersom varje kommun utvecklar en egen version av en gemensam programvara med olika partner.

Hur ser en modell för förvaltningen av en gemensamt ägd produkt ut?

- Det är en gemensamt överenskommen verksamhetsmodell, med hjälp av vilken aktörerna inom den offentliga sektorn förvaltar en gemensamt ägd, utvecklad och finansierad programvara.
- Det handlar inte om en fri produkt.
- Det är centralt att göra en beskrivning av produktens förvaltningsplan, där man fastställer programvarans
  - ägarskap
  - produktchef
  - livscykelhantering (underhåll och utveckling)
  - vidareutveckling och finansiering av underhållet.

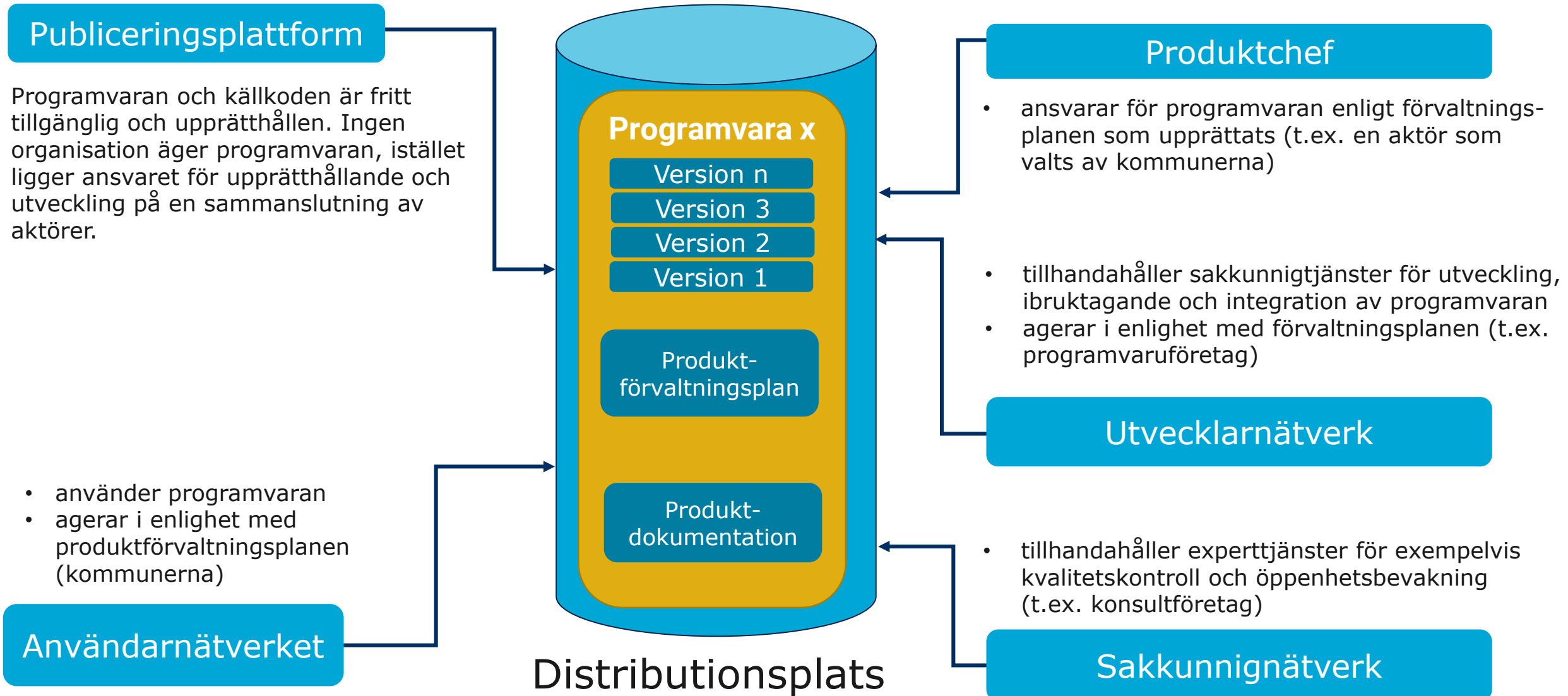
Verksamhetsmiljö för en programvara som ägs av beställaren

Vad innebär det att produkten är fri?

- En fri produkt ägs inte av en enskild aktör, och förvaltningen av produkten sker i samråd mellan alla parter.
- Förvaltningen av en fri produkt avser åtgärder som tillåter att man på ett kontrollerat sätt utvecklar och förvaltar t.ex. en programvara under dess hela livscykel.
- Det handlar till exempel om insamling av utvecklingsbehov hos användare, utveckling av nya versioner, säkerställande av den senaste tekniken samt underhållstjänster.
- Användningen av en modell för förvaltning av en fri produkt ger upphov till nya roller och uppgifter i verksamhetsmiljön inom den offentliga sektorn.

Verksamhetsmiljö för en fri produkt

Hur ser en modell för förvaltning av en gemensamt ägd produkt ut?

- Det är en gemensamt överenskommen verksamhetsmodell, med hjälp av vilken aktörerna inom den offentliga sektorn förvaltar en gemensamt ägd, utvecklad och finansierad programvara
- Det är centralt att göra en beskrivning av produktens förvaltningsplan, där man fastställer programvarans
  - ägarskap
  - produktchef
  - livscykelhantering (underhåll och utveckling)
  - vidareutveckling och finansiering av underhållet.
- Användningen av en modell för förvaltning av en fri produkt ger upphov till nya roller och uppgifter i verksamhetsmiljön inom den offentliga sektorn.

Hur förändras verksamhetsmiljön då kommunerna äger en produkt gemensamt? (1)

Kommunerna (ägarna)

- Ny uppgift – kommunerna måste ansvara för förvaltningen av produkten eller ordnande av den

Användarnätverket

- Aktiv identifiering av utvecklingsbehov och utveckling av dessa i samarbete med de övriga kommunerna

Ny roll (produktchef)

- Om kommunerna inte själva handhar produktförvaltningen behövs en ny aktör i verksamhetsmiljön (produktchef)
- Produktchefen tillhandahåller bl.a. produktchefs- eller samordnartjänster för den gemensamma produkten

Hur förändras verksamhetsmiljön då kommunerna äger en produkt gemensamt? (2)

Sakkunnignätverk

- Utomstående sakkunniga kan tillhandahålla sakkunnigtjänster t.ex. öppenhetsbevakning, kvalitetskontroll osv.

Programvaruföretag

- Sakkunnigtjänster för utveckling, ibruktagande och underhåll bildar en ny intjäningsmodell för programvaruföretagen
- Förvaltningen av produkterna uteblir, eftersom produkten ägs av kommunerna

- Programvaruföretagen kan erbjuda utvecklingstjänster för flera fria produkter och inte endast för de produkter som de har äganderätt till

Verksamhet då man utvecklar gemensamt

Förvaltning av en fri produkt förutsätter av kommunerna

- öppenhet
- vilja att utveckla tillsammans
- kompromissförmåga
- förståelse av att kommunerna inte konkurrerar sinsemellan utan verkar med skattemedel (gemensamma medel)
- förståelse av att även programvaruföretagen behöver en intjäningsmodell.

Förvaltning av en fri produkt förutsätter av programvaruföretag

- öppenhet
- vilja att utveckla tillsammans med andra programvaruföretag
- förmåga att förstå och acceptera deras intjäningsmodell
- iakttagande av överenskomna regler.

Verksamhet då man utvecklar gemensamt (2)x

Förvaltning av en fri produkt förutsätter av produktchefen

- sakkunskap att verka som produktchef och förvalta en produkt som ägs av någon annan
- samordnings- och samarbetsförmåga
- förmåga att utforma en fungerande servicemodell så att kommunerna upplever att de får mervärde för anlitande av en produktchef.

Förvaltning av en fri produkt förutsätter av sakkunnignätverket

- förmåga att producera sakkunnigtjänster gällande öppenhetsbevakning, kvalitetskontroll och produktförvaltning.